

25.2.2010

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

TURVAPAIKKAYKSIKÖN TILASTOANALYYSI, VUOSI 2009

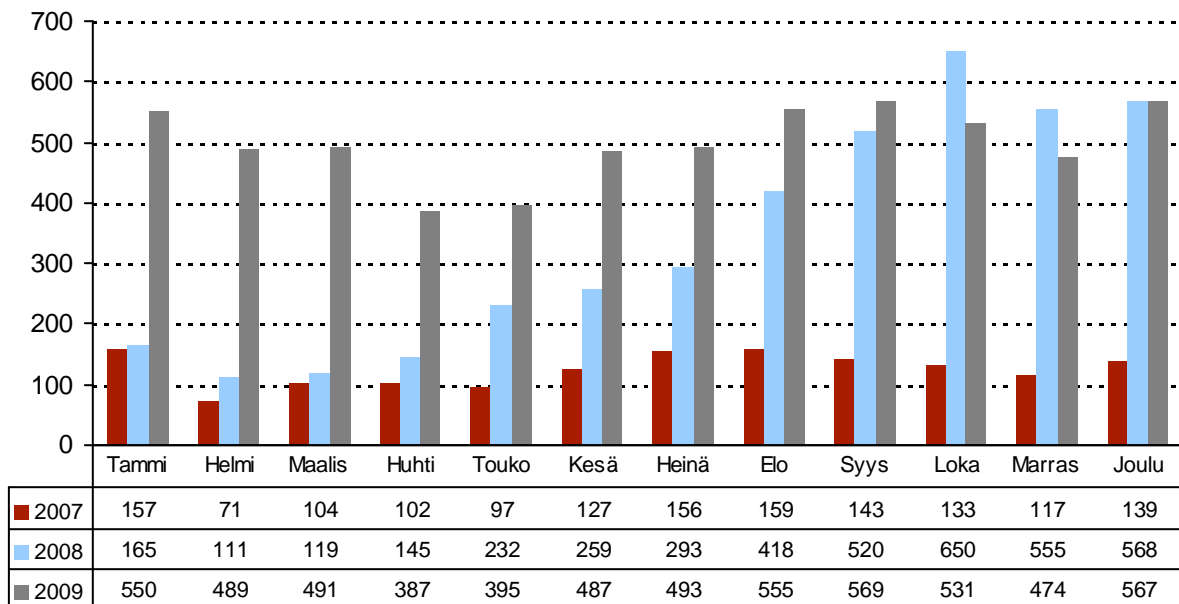
1. Johdanto

Tilastokatsaus jakaantuu hakemus-, päätös- sekä Dublin-prosessiin. Tarkastelun erityiskohteena on lisäksi sukupuoleen perustuva jaottelu. Analyysissa valotetaan kehitystä kolmen viime vuoden ajalta siltä osin, kun tarkkaa tilastotietoa on tuotetuissa.

2. Turvapaikanhakijat

2.1. Hakemukset kuukausittain

Vuonna 2009 turvapaikanhakijoita tuli Suomeen yhteensä 5 988. Vuoteen 2008 verrattuna (4 035 kpl) Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi 48 % sekä lähes nelinkertaistui vuoteen 2007 (1 505 kpl) verrattuna.

2.2. Top 10 -lähtömaat

Seuraavalla sivulla olevasta taulukosta ilmenee suurimpien turvapaikanhakijaryhmien järjestys ja hakijoiden lukumäärät. Voimakkaimmin kasvoivat bulgarialaisten hakijamäärät, jotka kasvoivat yhdeksänkertaisiksi verrattuna vuoteen 2008. Bulgarialaishakijoiden kasvu alkoi kesäkuussa, josta lähtien heitä saapui maahan 725 eli 98 % kaikista vuonna 2009 tulleista bulgarialaisista. Kasvu oli voimakasta myös venäläisten (188 %) ja srilankalaisten (183 %) turvapaikanhakijoiden kohdalla. Muiden ryhmien osalta kasvu oli jonkin verran maltillisempaa; Turkki 115 %, Afganistan 81 %, Nigeria 70 % ja Iran 12 %. Kymmenen suurimman hakijaryhmän joukossa iraki-

www.migri.fi

laisten määrä väheni 5 % vuodesta 2008 ja somalialaisten määrä pysyi lähes samana. Kosovosta kotoisin olevia turvapaikanhakijoita saapui vuonna 2009 yli nelinkertainen määrä verrattuna vuoteen 2008 (67 hakijaa), mutta tämä selittyy osin sillä, että Kosovosta tulevat ovat enenevässä määrin alkaneet käyttämään kansallisia passejaan, kun heitä aiemmin on tilastoitu Serbian kansalaisiksi.

Kaikista vuonna 2009 tulleista turvapaikanhakijoista irakilaiset muodostavat 20 % ja somalialaiset samoin 20 %. Kaiken kaikkiaan kymmenen suurinta hakijaryhmää muodostavat yhteensä 83 % (4 996 hakijaa) kaikista hakijoista.

2007		2008		2009	
76 eri kansalaisuutta		84 eri kansalaisuutta		88 eri kansalaisuutta	
1. Irak	327	1. Irak	1255	1. Irak	1195
2. Venäjä	172	2. Somalia	1181	2. Somalia	1180
3. Serbia*	152	3. Afganistan	254	3. Bulgaria	739
4. Afganistan	96	4. Venäjä	209	4. Venäjä	602
5. Somalia	82	5. Serbia*	172	5. Afganistan	461
6. Iran	79	6. Iran	144	6. Kosovo	284
7. Turkki	73	7. Bulgaria	82	7. Iran	162
8. Valko-Venäjä	48	8. Nigeria	77	8. Turkki	140
9. Nigeria	41	9. Valko-Venäjä	68	9. Nigeria	131
10. Kongon dt	36	10. Turkki	65	10. Sri Lanka	102

* Sis. Serbian, Serbia ja Montenegron, Jugoslavian sekä Jugoslavian liittotasavallan ja nykyisen Kosovon kansalaiset.

2.3. Sukupuolijakauma hakijoiden osalta

Kaikista Suomessa turvapaikkaa hakeneista miehiä oli vuonna 2009 yhteensä 4 347 ja naisia 1 600. Naisten osuus kaikista hakijoista oli siten 27 %.¹ Vuonna 2008 naisten osuus oli 22 %.

Tarkasteltaessa suurimpia hakijaryhmiä sukupuolijakauman mukaan voidaan havaita, että mieshakijoiden osuus on vuonna 2009 ollut suuri lähes kaikissa hakijaryhmissä: Iran (81 %), Sri Lanka (78 %), Turkki (76 %), Afganistan (73 %), Kosovo (73 %), Nigeria (71 %) sekä Somalia (71 %). Naisten osuus on merkittävä mm. bulgarialaisten (45 %) ja venäläisten (42 %) turvapaikanhakijoiden joukossa.

Seuraavan sivun taulukossa on eritelty sukupuolen perusteella kymmenen suurinta hakijaryhmää vuosina 2008 ja 2009.

¹ 41 hakijan osalta sukupuolta ei ole merkitty ulkomaalaisrekisteriin, eivätkä heidän hakemuksensa näy tässä tilastossa.

2008**Miehet**

1. Irak	1141
2. Somalia	823
3. Afganistan	189
4. Venäjä	122
5. Iran	110
6. Serbia*	104
7. Nigeria	63
8. Valko-Venäjä	62
9. Bulgaria	51
10. Turkki	48

2008**Naiset**

1. Somalia	354
2. Irak	101
3. Venäjä	80
4. Serbia*	68
5. Afganistan	61
6. Iran	33
7. Bulgaria	31
8. Turkki	17
9. Nigeria	14
10. Sri Lanka	11

2009**Miehet**

1. Irak	1049
2. Somalia	842
3. Bulgaria	408
4. Afganistan	338
5. Venäjä	337
6. Kosovo	208
7. Iran	131
8. Turkki	106
9. Nigeria	93
10. Sri Lanka	80

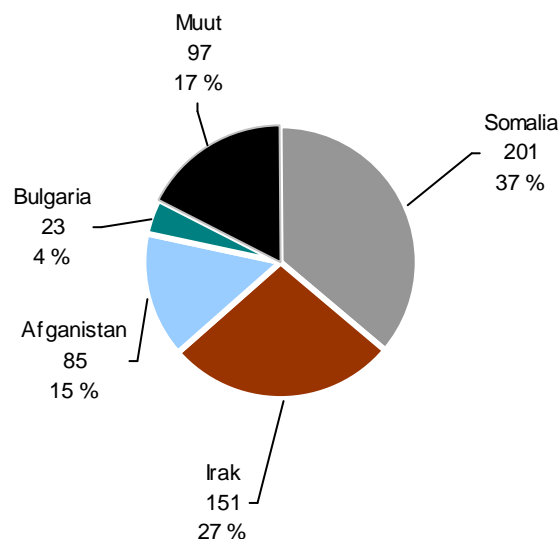
2009**Naiset**

1. Somalia	349
2. Bulgaria	331
3. Venäjä	254
4. Irak	137
5. Afganistan	118
6. Kosovo	73
7. Nigeria	38
8. Turkki	33
9. Iran	31
10. Kongon dem. tas.	23

* Sis. Serbian, Serbia ja Montenegron, Jugoslavian sekä Jugoslavian liittotasavallan ja nykyisen Kosovon kansalaiset.

2.4. Yksintulleet alaikäiset turvapaikanhakijat

Vuonna 2009 Suomesta haki kansainvälistä suojelua kaikkiaan 557 yksintullutta alaikäistä turvapaikanhakijaa, kun vuonna 2008 hakijoita oli 706 (2007:98 ja 2006:108). Hakijamäärä laski edellisvuodesta 21 %. Suurimmat hakijaryhmät olivat somalialaiset (201 henkilöä eli 37 % kaikista hakijoista), irakilaiset (151), afganistanilaiset (85) ja bulgarialaiset (23). Vuonna 2008 somalialaishakijoita oli 353, irakilaisia 210, afganistanilaisia 63 ja bulgarialaisia ainoastaan yksi.

Elokuussa 2009 laaditussa puolivuotistilastokatsauksessa arvioitiin yksintulleita alaikäisiä turvapaikanhakijoita tulevan vuonna 2009 yli 600, mutta jo kesällä alkanut laskeva trendi hakijamäärissä jatkui vuoden loppuun saakka.

2.5. Yksintulleiden alaikäisten hakijoiden sukupuolijakauma

Vuonna 2009 alaikäishakijoista 441 oli poikia ja 114 tyttöjä². Pojat muodostivat 79 % kaikista yksintulleista, alaikäisiksi ilmoittautuneista hakijoista, vastaava osuus poikia oli myös vuonna 2008.

Eniten poikia on ollut irakilais- (148 henkilöä), somalialais- (128) ja afganistanilais- (79). Tyttöjä on tullut eniten Somaliasta (72).

3. Dublin-menettely

Vuonna 2009 Maahanmuuttovirasto teki yhteensä 1488 päätöstä käännyttämisestä siihen EU:n vastuunmäärittämisasetusta soveltavaan valtioon³, joka Suomen sijasta on vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä. Näiden ns. Dublin-päätösten osuus kaikista ratkaistuista turvapaikkahakemuksista onkin edellisiin vuosiin verrattuna noussut huomattavasti, ollen nyt 34 % kaikista turvapaikkapäätöksistä. Vuonna 2008 näiden päätösten osuus oli 25 % ja vuonna 2007 ainoastaan 16 %. Vuosien 2005 ja 2006 noin 40 %:n osuutta ei kuitenkaan vielä ylitetty. Vuonna 2009 vastuunmäärittämisasetuksen nojalla toiseen asetusta soveltavaan valtioon käännytetään yhteensä 812 henkilöä⁴.

Dublin-päätöstä edeltäviä, vastuunmäärittämisasetuksen mukaisia takaisinotto- ja vastaanottopyyntöjä⁵ Suomesta toisille valtioille esitettiin vuonna 2009 yhteensä 1934, mikä ylittää selvästi vuonna 2008 tehtyjen pyyntöjen määrän (1083) ja on lähes neljä puoli kertaa vuoden 2007 pyyntöjen määrää (443) suurempi. Myönteinen vastaus on saatu 51 %:iin pyynnöistä, kielteinen 15 %:iin ja 505 pyyntöä odottaa vielä vastausta. Vuonna 2008 Dublin-pyyntöjen viiden suurimman kohdevaltion järjestys oli: Italia (232 pyyntöä), Kreikka (205), Ruotsi (145), Malta (95) ja Saksa (93). Sama trendi jatkui myös vuonna 2009, tosin on tehtävä ero eri pyyntötyyppien välillä: takaisinottopyyntöjen suurimmat kohdevaltiot ovat olleet Italia (311), Ruotsi (290), Norja (129), Kreikka (101) ja Malta (98), ja vastaanottopyyntöjen osalta puolestaan Kreikka (290) ja Italia (146) Espanjan jäädessä kolmantena valtiona kauaksi näistä luvuista (32). On kuitenkin huomattava, että tehtyjen pyyntöjen määrästä ei voi suoraan päätellä sitä, kuinka monta Dublin-päätöstä niiden perusteella voidaan tehdä. Vastuussa olevaa valtiota selvitetäessä on mahdollista, jopa tavanomaista, että pyyntö joudutaan tekemään kahteen tai useampaan valtioon ennen kuin hakemuksen käsittelystä vastuussa oleva valtio selviää. Lisäksi asetusta antaa mahdollisuuden tehdä päätös myös sillä perusteella, että pyynnön saanut jäsenvaltio ei ole vastannut pyyntöön asetuksen mukaisessa määräajassa. Näin ollen osassa tapa-

² Kahden hakijan sukupuolta ei ole rekisteröity hakemuksen tekohetkellä.

³ Vastuunmäärittämisasetusta soveltavat kaikki EU-jäsenvaltiot sekä Islanti, Norja ja Sveitsi.

⁴ Lukuun ei sisälly vanhempiensa kanssa käännytettyjä lapsia.

⁵ Takaisinottopyyntö voidaan tehdä, jos henkilö on aiemmin hakenut turvapaikkaa jostain muusta vastuunmäärittämisasetusta soveltavasta valtiosta. Vastaanottopyyntö voidaan tehdä, jos henkilö on hakenut turvapaikkaa Suomesta, mutta toinen asetusta soveltava valtio on vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä jollain muulla asetuksessa määritellyllä perusteella (esimerkiksi toisen jäsenvaltion myöntämä viisumi tai oleskelulupa, perheenjäsen toisessa jäsenvaltiossa, EU:n ulkorajan laitton ylitys).

uksia, joissa pyyntö tilastojen perusteella odottaa vielä vastausta, on jo voitu tehdä Dublin-päätös (päätös ns. acceptance by default-perusteella).

Toiset vastuunmäärittämisasetusta soveltavat valtiot ovat vuonna 2009 esittäneet Suomelle yhteensä 249 pyyntöä, joista 184 oli takaisinotto- ja 65 vastaanottopyyntöä. Myönteinen vastaus on annettu 81 takaisinotto- (44 %) ja 53 vastaanottopyyntöön (82%). Takaisinottopyyntöjä esitti erityisesti Ruotsi (42), Saksa (38), Norja (29) ja Ranska (27) ja vastaanottopyyntöjä Ruotsi (30) ja Norja (8). Vuonna 2008 Suomelle esitettyyn yhteensä 217 pyyntöä, joista Suomi hyväksyi 137. Pyyntöjen määrä nousi siten hieman, mutta on silti alhaisempi kuin vuonna 2007 (286) ja 2006 (363). Takaisinottopyyntöihin annettujen myönteisten vastausten pieneen osuuteen on syytä erityisesti se, että Suomelle tehty pyyntö on useissa tapauksissa perustunut Eurodac-osumaan mutta Suomi on katsonut vastuun kuuluvan toiselle valtiolle. Vastaanottopyynnöistä suuri osa on perustunut Suomen myöntämään viisumiin, mikä on osoittanut vastuun selkeästi Suomelle.

Turvapaikanhakijoiden, Eurodac-tallennusten ja osumien määrä 2004–2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Turvapaikanhakijat	3861	3574	2324	1505	4035	5988
Eurodac-järjestelmään tallennetut sormenjäljet	2635	2518	1753	1127	3478	4735
Ulkomaiset Eurodac-osumat yhteensä	1504	1436	1248	580	1835	2775
Yksittäistä hakijaa koskevat osumat*	1058	1038	822	382	1287	1894
Osumaprosentti**	40	41	47	34	37	40

* Osumien määrä, kun kokonaismäärästä on vähennetty saman henkilön useat eri osumat.

** Sellaisten hakijoiden osuus Suomessa sormenjälkijärjestelmään rekisteröidyistä, joiden sormenjäljet on jossakin vastuunmäärittämisasetusta soveltavassa valtiossa tallennettu Eurodac-rekisteriin jo aiemmin.

Vuonna 2009 turvapaikanhakijoiden joukossa näytti olleen aiempaa enemmän henkilöitä, jotka ovat jo saaneet kansainvälistä suojelua jossakin toisessa vastuunmäärittämisasetusta soveltavassa valtiossa. Esimerkiksi valtaosa Maltan kautta Suomeen tulleista hakijoista oli saanut Maltalla suojeluluvan ja useissa tapauksissa näin oli myös Italian kohdalla. Dublin-menettelyssä on tullut entistä useammin esiin myös niitä hakijoita, joilla on jo pakolaisasema toisessa vastuunmäärittämisasetusta soveltavassa valtiossa, esim. Puolassa, Unkarissa tai Italiassa.

Uutena ilmiönä vuonna 2009 voidaan mainita Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) antamien tilapäisten täytäntöönpanokieltojen määrän voimakas kasvu. EIT:n tehtävänä on muun muassa valvoa Euroopan ihmisoikeussopimuksen toteuttamista. Jos EIT on antanut tilapäisen täytäntöönpanokiellon, Suomessa tehtyä turvapaikanhakijan käännyttämisspätöstä ei voida silloin panna täytäntöön. Vuoden 2009 lopussa voimassa oli 122 EIT:n antamaa täytäntöönpanokieltoa, joista suurin osa

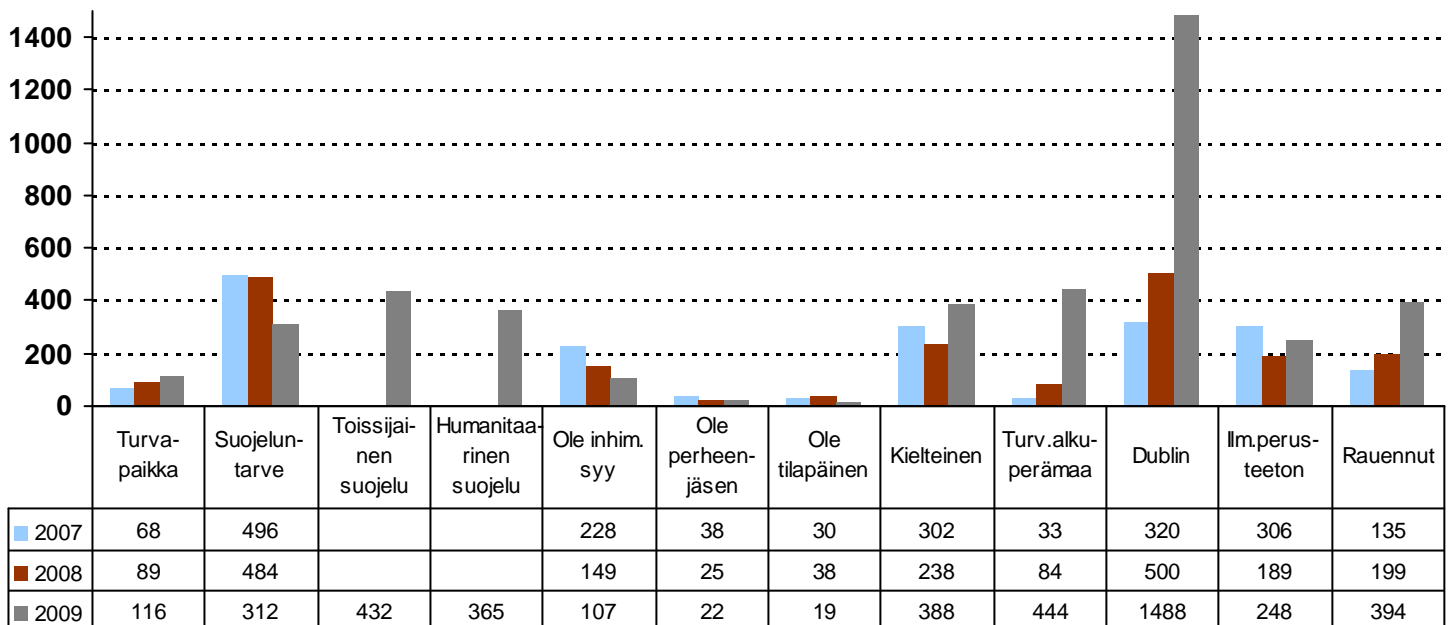
koski päätöstä käännättämisestä vastuunmäärittämisesetuksen nojalla Kreikkaan. Noin 20 täytäntöönpanokieltoa koski käännetyistä Italiaan ja hieman yli 10 Maltalle.

Turvapaikanhakijamäärien voimakas kasvu ja vastuussa olevan valtion määrittämisen monimutkaistuminen on lisännyt vastuunmäärittämiseen liittyvää työmäärää ja pidentänyt käsittelyaikoja. Kun keskimääräinen Dublin-käsittelyaika oli 50 vuorokautta vuonna 2008, pidentyi se 109 vuorokauteen vuonna 2009.

4. Kansainvälistä suojelua koskevat päätökset

4.1. Kaikki hakijat

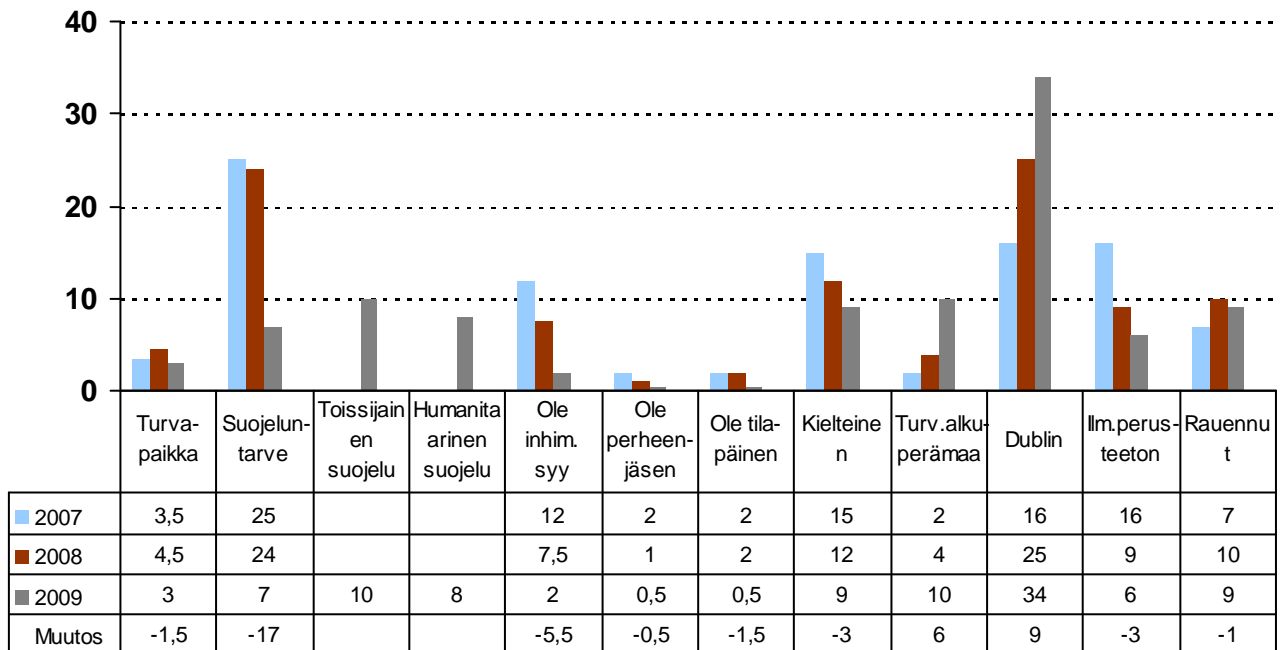
Turvapaikkayksikkö ratkaisi vuonna 2009 yhteensä 4 335 kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta. Oleskelulupia suojelutarpeen perusteella myönnettiin 31.5.2009 asti ja oleskelulupia toissijaisen- ja humanitaarisen suojelun perusteella on myönnetty 1.6.2009 alkaen.

Turvapaikkayksikkö myönsi vuonna 2009 eri perusteilla yhteensä 1 373 oleskelulupaa (32 % kaikista turvapaikkapäätöksistä). Vuonna 2009 myönteisten päätösten osuus kaikista päätöksistä oli 39 % ja edellisenä vuotena 44 %. Turvapaikkojen osuus kaikista päätöksistä oli 3 % kun se vuonna 2008 oli 4,5 %. Tarkemmat prosentuaaliset jaottelut näkyvät seuraavalla sivulla olevasta tilastosta.

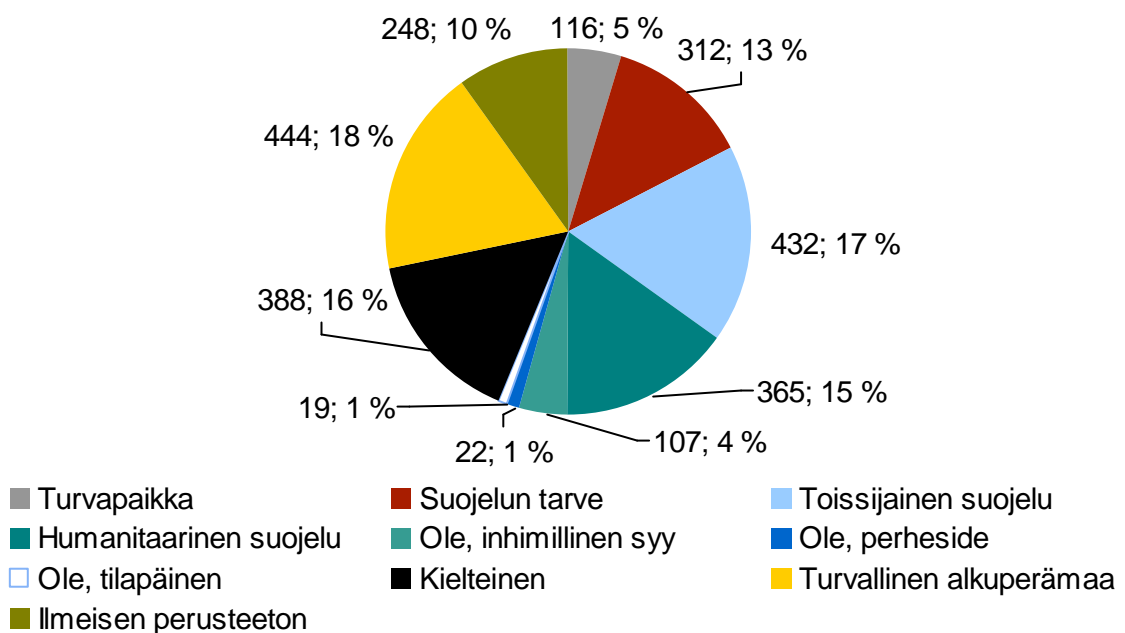
Kielteisiä päätöksiä annettiin yhteensä 2 568 henkilölle (59 % kaikista ratkaisuksista). Dublin-päätösten osuus kasvoi vuodesta 2008 (25 %) ollen nyt 34 %. Ilmeisen perusteettomien hakemusten osuus puolestaan pieneni 6 %:iin edellisvuoden 9 %:sta.

Seuraavassa taulukossa esitetään päätösten prosentiosuudet kunkin vuoden kokonaispäättömäärästä. Taulukossa on lisäksi laskettu prosenttiyksikkömuutos vuosien 2008 ja 2009 välillä.

Vuosien 2008 ja 2009 välillä voimakkain kasvu on tapahtunut Dublin-päätösten määrässä ja suurin lasku yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella myönnettyissä oleskeluluvissa. Suojelun tarpeen perusteella myönnettyjen oleskelupien määrä ei ole vertailukelpoinen edellisten vuosien kanssa, sillä 1.6.2009 tuli voimaan ulkomaalaislain muutos, ja suojelun tarpeen tilalle tulivat suojelulupakategoriat toissijainen suojelu ja humanitaarinen suojelu. Jos kuitenkin lasketaan yhteen näiden kolmen lupakategorian perusteella myönnetty oleskeluluvat, niin prosenttiosuudeksi saadaan 26 %, mikä on kaksi prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2008 suojelun tarpeen perusteella myönnettyjen oleskelulupien määrä.

Tarkasteltaessa ainoastaan aineellisesti tutkittuja hakemuksia, eli muita kuin Dublin-päätöksiä tai hakemusten raukeamisia, eri päätöstyypit jakaantuvat seuraavan kaavion mukaisesti.

Aineellisesti ratkaistuja hakemuksia oli vuonna 2009 yhteensä 2 453 kpl. Turvapaikkojen osuus kaikista aineellisesti ratkaistuista hakemuksista oli 5 %, suojelun tarpeen perusteella myönnettyjen oleskelulupien osuus oli 13 %, toissijaisen suojelun perusteella myönnettyjen 17 % ja humanitaarisen suojelun perusteella myönnettyjen 15 %. Kielteisen päätöksen on saanut 16 % hakijoista, turvallisesta alkuperämaasta on tullut 18 % hakijoista ja ilmeisen perusteettomia hakemuksia on ollut 10 %. Kaiken kaikkiaan myönteisiä päätöksiä kaikista aineellisesti käsitellyistä hakemuksista on vuonna 2009 ollut 56 % ja kielteisiä 44 %. Vuonna 2008 myönteisten osuus aineellisesti ratkaistuista (1 269 kpl) oli 61 % ja kielteisten 39 %.

4.2. Päätöstilastoja maittain tarkasteltuna

Seuraavissa taulukoissa on jaettu turvapaikan, suojelun tarpeen, toissijaisen suojelun ja humanitaarisen suojelun perusteella myönnettyjen oleskelulupien, normaali-kielteisten, ilmeisen perusteettomiksi katsottujen hakemusten sekä Dublin-päätösten osalta viisi kansalaisuutta lukumääräiseen suuruusjärjestykseen vuosina 2008 ja 2009.

Turvapaikka

2008

1. Irak	
2. Venäjä	34
3. Kongon dt.	4
4. Iran	3
5. Etiopia	2

2009

1. Irak	42	1. Irak	42
2. Venäjä		2. Venäjä	41
3. Afganistan		3. Afganistan	9
4. Iran		4. Iran	8
5. Turkki		5. Turkki	4

Suojelun tarve

2008

1. Irak	182
2. Somalia	148
3. Afganistan	57
4. Sri Lanka	40
5. Iran	15

2009

1. Irak	146
2. Somalia	120
3. Afganistan	20
4. Sri Lanka	8
5. Turkki	5

Toissijainen suojelu

2009

1. Somalia	342
2. Irak	39
3. Venäjä	26
4. Iran	8
5. Afganistan	6

Humanitaarinen suojelu

2009

1. Irak	242
2. Somalia	83
3. Afganistan	30
4. Serbia	5
5. Angola ja Kongon dt.	2

**Kielteinen
2008**

1. Venäjä	45
2. Turkki	32
3. Serbia*	25
4. Nigeria	15
5. Valko-Venäjä	14

2009

1. Irak	58
2. Iran	39
3. Nigeria	38
4. Afganistan	32
5. Venäjä	28

**Ilmeisen perusteeton
2008**

1. Venäjä	45
2. Serbia*	22
3. Turkki	17
4. Valko-Venäjä	12
5. Nigeria	10

2009

1. Bulgaria	52
2. Venäjä	25
3. Kosovo	24
4. Somalia	19
5. Valko-Venäjä	14

**Dublin
2008**

1. Irak	184
2. Somalia	156
3. Serbia*	15
4. Afganistan	14
5. Iran ja Valko-Venäjä	13

2009

1. Somalia	629
2. Irak	380
3. Afganistan	112
4. Venäjä	95
5. Iran	36

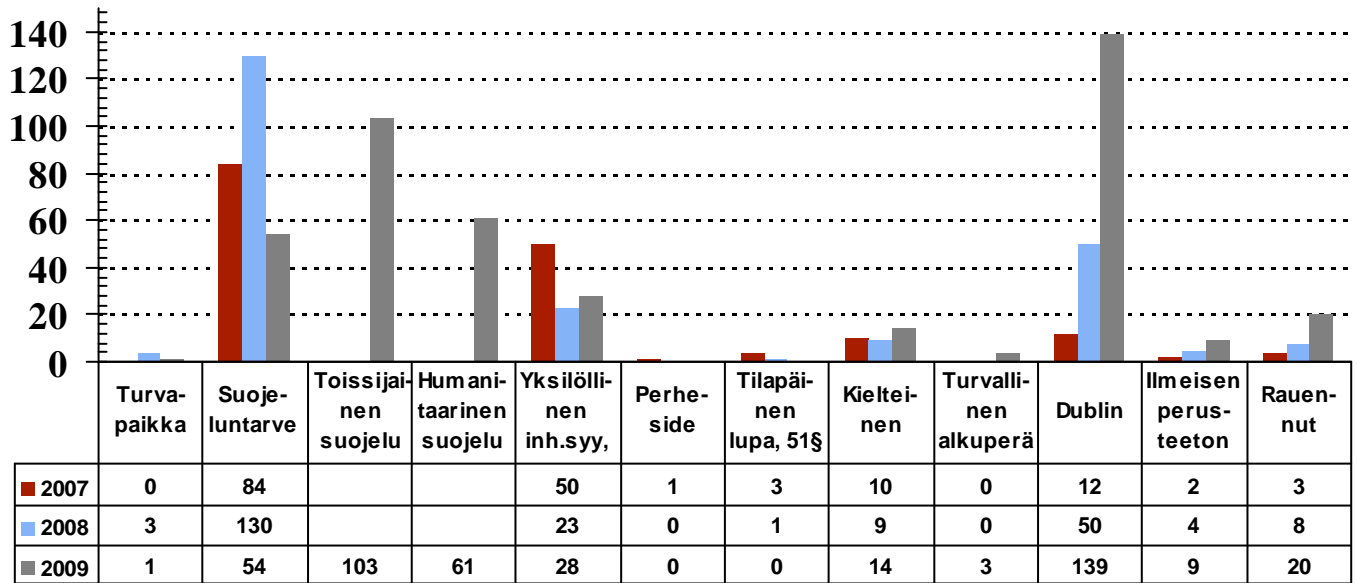
*Sis. Serbian, Serbia ja Montenegron, Jugoslavian sekä Jugoslavian liittotasavallan kansalaisiksi ilmoittautuneet sekä nykyisen Kosovon kansalaiset.

4.3. Yksintulleille alaikäisille annetut päätökset

Yksintulleille alaikäisille turvapaikanhakijoille annettiin vuonna 2009 yhteensä 432 päätöstä. Yhdelle irakilaishakijalle on myönnetty turvapaikka. Suojelun tarpeen, toissijaisen suojelun ja humanitaarisen suojelun perusteella myönnettyjen oleskelulupien osuus oli yhteensä 50 % (vuonna 2008 suojelun tarpeen perusteella myönnettyjen osuus 57 %) ja yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella myönnettyjen oleskelulupien osuus 6 % (vuonna 2008: 10 %). Myönteisiä päätöksiä annettiin yhteensä 247 kpl (57 % kaikista päätöksistä) ja kielteisiä 165 kpl (38 %). Vuonna 2008 annetuista päätöksistä oli myönteisiä 157 kpl (69 %) ja kielteisiä 63 kpl (28 %).

Myönteisten päätösten suhteellinen väheneminen ja vastaavasti kielteisten kasvaminen johtuu yksintulleita alaikäisiä koskevien Dublin-päätösten voimakkaasta kasvusta vuoteen 2008 verrattuna. Dublin-päätösten osuus kaikista alaikäisiä koskevista päätöksistä oli vuonna 2009 yhteensä 32 % (2008: 22 %).

Seuraavalla sivulla olevaan taulukkoon on merkitty alaikäisille annetut päätökset vuosina 2007-2009.

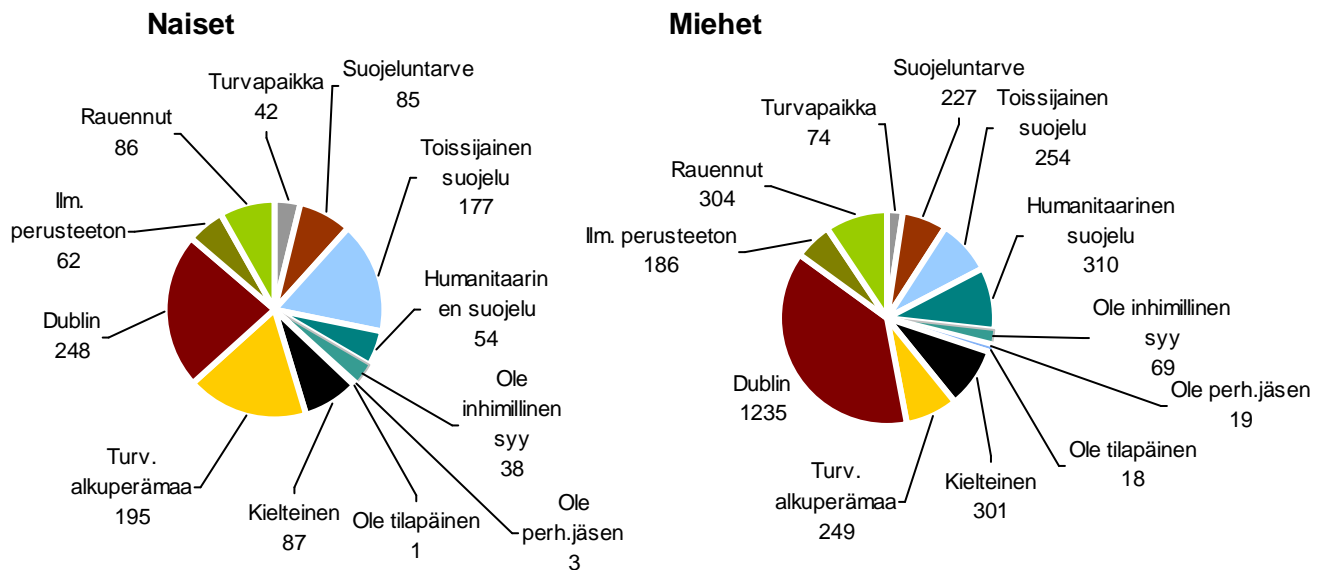

Eniten oleskelulupia suojelun tarpeen, toissijaisen suojelun sekä humanitaarisen suojelun perusteella myönnettiin Somalian (156), Irakin (43) ja Afganistanin (15) kansalaisille.

Tarkasteltaessa ainoastaan aineellisesti tutkittuja hakemuksia, eli muita kuin Dublin-päätöksiä tai hakemusten raukeamisia, on myönnettyjen turvapaikkojen osuus 0,4 %, suojelun tarpeen perusteella myönnettyjen oleskelulupien osuus 20 %, toissijaisen suojelun tarpeen perusteella myönnettyjen oleskelulupien osuus 38 %, humanitaarisen suojelu tarpeen perusteella myönnettyjen oleskelulupien osuus 22 % ja yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella myönnettyjen lupien osuus 10 %. Kaiken kaikkiaan aineellisesti tutkituista hakemuksista on myönteisten päätösten osuus yhteensä 90 %.

4.4. Sukupuolijakauma kaikkien päätösten osalta

Vuoden 2009 päätöksistä yhteensä 3 426 koski miehiä ja 1 078 naisia.⁶ Alla olevissa kuvissa on esitetty naisten ja miesten päätösten lukumäärä.

⁶ 11 henkilön osalta sukupuolta ei ole merkitty ulkomaalaisrekisteriin.

Seuraavassa taulukossa on eritelty päätösten prosenttiosuudet naisten ja miesten osalta vuosina 2008 ja 2009.

	Miehet		Naiset	
	2008	2009	2008	2009
Turvapaikka	3	2	8	4
Suojelun tarve	24	7	26	8
Toissijainen suojelu		8		16
Humanitaarinen suojelu		10		5
Inhimillinen syy	5	2	15	4
Perheenjäsen	1	0,5	1	0,5
Tilapäinen	3	0,5	0	0,5
Myönteiset yhteensä	36	30	50	38
Kielteinen	11	9	14	8
Turvallinen alkuperämaa	4	8	7	18
Dublin	29	38	11	23
Ilmeisen perusteeton	9	6	10	6
Kielteiset yhteensä	53	61	42	55
Rauennut	10	9	9	8

Miehille myönnettiin 74 turvapaikkaa vuonna 2009 ja naisille 42. Naisille myönnettyjen turvapaikkojen osuus kaikista naisille annetuista päätöksistä on 4 % ja miesten osuus 2 % (aineellisesti ratkaistuista osuudet ovat 6 % ja 4 %). Vuonna 2008 osuudet olivat suurempia; naisilla 8 % (aineellisesti ratkaistuista 10 %) ja miehillä 3 % (aineellisesti ratkaistuista 5 %).

Naisille annetuista päätöksistä 38 % oli myönteisiä, kun miehillä vastaava osuus oli 30 %. Miehillä annetut Dublin-päätökset puolestaan muodostavat hieman yli kolmanneksen kaikista miesten päätöksistä, kun se naisilla on 23 %.

4.5. Sukupuolijakauma alaikäisiä koskevien päätösten osalta

Yksintulleille alaikäisille pojille annettiin vuonna 2009 yhteensä 333 päätöstä ja tytöille 99 päätöstä. Yksi irakilaispoika on saanut turvapaikan. Pojille on myönnetty yhteensä 146 oleskelulupaa sekä suojelun tarpeen, toissijaisen suojelun että humanitaarisen suojelun perusteella ja tytöille yhteensä 72. Yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella oleskeluluvan on saanut 26 poikaa ja kaksi tyttöä.

Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa kuvataan päätöstyyppien prosenttiosuutta erikseen poikien ja tyttöjen osalta.

	Pojat		Tytöt	
	2008	2009	2008	2009
Turvapaikka	0,5	0,5	4	0
Suojelun tarve	57	11	57	18
Toissijainen suojelu		18		44
Humanitaarinen suojelu		15		10
Inhimillinen syy	9	8	13	2
Perheenjäsen	0	0	0	0
Tilapäinen	0,5	0	0	0
Myönteiset yhteensä	67	52,5	74	74
Kielteinen	3	3	6	4
Turv. alkuperämaa	0	0,5	0	2
Dublin	24	39	15	10
Ilmeisen perusteeton	1	1	4	5
Kielteiset yhteensä	28	43,5	25	21
Rauennut	4	5	2	4

Tarkasteltaessa prosenttiosuuksia aineellisesti tutkittujen hakemusten suhteen muodostavat suojelun tarpeen, toissijaisen suojelun ja humanitaarisen suojelun perusteella myönnetyt oleskeluluvat poikien osalta 78 % ja tyttöjen osalta 85 %. Myönneiden päätösten osuus pojilla on yhteensä 92 % ja tytöillä 87 %.

5. Käsittelyajat

Vuonna 2009 käsittelyaika kaikkien hakemusten osalta oli 149 vuorokautta (2008: 127 vrk)⁷. Normaalissa menettelyssä ratkaistujen hakemusten käsittely kesti noin 235 vuorokautta (2008: 176 vrk) ja nopeutetussa menettelyssä 95 vuorokautta (2008: 57 vrk).

Yksintulleiden alaikäisten hakijoiden osalta kaikkien hakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 192 vuorokautta (2008: 115 vrk). Normaalissa menettelyssä hakemukset käsiteltiin keskimäärin 238 vuorokaudessa (2008: 130 vrk) ja nopeutetussa menettelyssä 152 vuorokaudessa (2008: 67 vrk).

6. Lopuksi

Turvapaikanhakijoiden määrä Suomessa nousi vuonna 2009 uuteen ennätyslukemaan ollen 5 988. Hakijoita saapui noin 500 henkilön kuukausivauhdilla. Suurimmat kansalliset hakijaryhmät olivat irakilaiset ja somalialaiset turvapaikanhakijat edellisen vuoden tapaan. Kolmannelle sijalle nousi kuitenkin uutena maana Bulgaria (EU-maa), josta tuli turvapaikanhakijoita yhdeksän kertaa enemmän kuin vuonna 2008. Toisin kuin vielä puolivuotistilastokatsauksessa ennustettiin bulgarialaisten turvapaikanhakijoiden olevan kesään liittyvä ilmiö, jatkui bulgarialaisten turvapaikanhakijoiden tulo Suomeen vuoden 2009 loppuun saakka vaihdellen loppuvuonna kuukausittain 36 – 221 hakijassa. Lisäksi huomattavaa näiden osalta oli myös, että usein turvapaikkahakemus oli jo 2.-6. hakemus Suomessa. Osa hakijoista lisäksi perui hakemuksensa muutaman viikon jälkeen ja halusi palata takaisin Bulgariaan. Bulgarialaisten kuten muidenkin EU-kansalaisten turvapaikanhakijoiden osalta po-

⁷ Käsittelyaika lasketaan hakemuksen saapumisesta Maahanmuuttovirastoon. Käsittelyaikatilastossa on mukana ainoastaan ne hakemukset, jotka on ratkaistu kyseisenä ajankohtana.

liisi on puhutellut turvapaikan perusteiden osalta kesästä 2009 lähtien kaikki turvapaikanhakijat, jotka ovat EU-kansalaisia. Maahanmuuttovirasto on uudistanut poliisille tämän menettelyn jatkamispyynnön, ja menettelyä on sovittu jatkettavan toukokuun 2010 loppuun saakka. EU-kansalaisten turvapaikanhakijoiden hakemusten käsittely on sekä Maahanmuuttovirastossa että myös poliisissa priorisoitu.

Suurimman hakijaryhmän, irakilaisten, määrä kääntyi kesän aikana voimakkaaseen laskuun hakijamäärän ollen loppuvuonna noin 50–60 hakijaa kuukausittain sen oltua alkuvuonna 100–200. Tähän on voinut vaikuttaa maan turvallisuustilanteen paraneminen ja sen pysyminen suhteellisen vakaana sekä Maahanmuuttoviraston 8.5.2009 tekemä uusi ratkaisukäytäntöä ohjaava linjaus, jonka mukaan Etelä-Irakista ja Bagdadista olevien turvapaikanhakijoiden ei enää katsota olevan kansainvälisen suojelun tarpeessa pelkästään alueen turvallisuustilanteen perusteella. Alkuvuoden korkeat hakijaluvut huomioonottaen irakilaisten turvapaikanhakijoiden määrä oli kuitenkin vuonna 2009 suunnilleen samansuuruinen kuin edellisenä vuonna.

Toiseksi suurimman hakijaryhmän, somalialaisten, määrä on pysynyt tasaisen korkeana. Somalian tilanne on jatkunut hyvin epävakana eikä toivoa rauhoittumisesta ole näkyvissä, joten somalialaisten turvapaikanhakijoiden määrä voi pysyä jatkosakin korkeana. Tähän voi osaltaan vaikuttaa myös Suomen suurehko somalialaisyhteisö.

Venäläiset turvapaikanhakijat olivat viime vuonna neljänneksi suurin hakijaryhmä. Suurin osa venäläishakijoista tulee Tshetsheniasta ja sen naapuritasavalloista. Yleinen turvallisuustilanne Tshetsheniassa on rauhoittunut, mutta tshetshenit kokevat ajoin vaikeuksia mm. asumisen järjestämisessä ja heillä on sosiaalisia ongelmia oleskelupaikoissaan. Kyse on harvemmin ihmisoikeusongelmista tai -loukkauksista. Tshetshenian tilanteen muuttuminen huonompaan tai parempaan suuntaan vaikuttaa luonnollisesti myös Suomeen tulevien hakijoiden määrään.

Muutamia yksittäisiä hakijoita, joille on myönnetty oleskelulupa toisessa EU-maassa (mm. Puola, Unkari, Italia) on myös hakenut Suomessa viime vuonna kansainvälistä suojelua. Näissä tapauksissa hakijat ovat saaneet kielteisen päätöksen, sillä heillä on turvapaikka toisessa EU-maassa ja heidät on voitu käännäyttää turvalliseen turvapaikkamaahan.

Seuraaville vuosille hakijamäärän ennustaminen on hyvin vaikeaa. Turvapaikanhakijoiden määrään Suomessa vaikuttaa lähtömaan tilanteen lisäksi useat muut tekijät kuten muita kohdemaita myönteisemmäksi koettu hakemusten ratkaisukäytäntö; erityisesti Pohjoismaiden lainsäädäntö ja päätöksentekokäytäntö, hyviksi mielletyt vastaanotto-olosuhteet (toimeentulotuki, ilmainen majoitus hakemuksen käsittelyn ajaksi, terveyspalvelut, ilmainen paluulento kotimaahan tai toiseen jäsenvaltioon, jos hakija saa käännäyttämispäätöksen, työnteko-oikeus 3 kk hakemuksen jättämisen jälkeen), Suomessa asuvan ulkomaalaistaustaisen väestönosan osuuden kasvu (siteet Suomeen) sekä ylipäätään pääsy Suomeen (matkareitti).

Sisäasiainministeriö asetti 31.3.2009 turvapaikkapolitiikkaa koskevan selvityshankkeen. Hankkeen taustana oli hallituksen hallituskauden puolivälitarkastelussa 24.2.2009 esittämä pyyntö laatia kevään 2009 aikana turvapaikkapolitiikkaa koskeva selvitys, jonka pohjalta hyväksytään tarvittavat toimenpiteet vuoden 2009 aikana. Selvitys, Näkökulmia turvapaikkapolitiikkaan – Kehitysehdotuksia ja pohjoismaista vertailua, valmistui 2.6.2009. Selvityksessä ehdotetaan toimenpiteitä liittyen turva-

paikkapolitiikan linjauksiin, turvapaikkaprosessin tehostamiseen, iänmäärittämiseen, perheen yhdistämisiin ja palauttamiseen. Ehdotuksilla pyritään säästämään kustannuksia prosessia tehostamalla sekä karsimaan sellaisia vetotekijöitä, jotka houkuttelevat Suomeen perusteettomien turvapaikkahakemusten jättäjiä.

Muiden EU-valtioiden ja etenkin Pohjoismaiden lainsäädäntö ja päätöksentekokäytäntö sekä hakijalle annettavat etuudet ja tuet vaikuttavat osaltaan siihen, miten paljon Suomeen tulee turvapaikanhakijoita. Turvapaikanhakijoille annettavat etuudet vaihtelevat eri Euroopan maissa, mikä vaikuttaa hakijoiden haluun liikkua maasta toiseen. Selvää on, että Suomessa turvapaikanhakijoille maksettava toimeentulotuki on vetotekijä, joka houkuttelee perusteettomien turvapaikkahakemusten jättäjiä. Norjassa turvapaikanhakijoiden toimeentulotuki vaihtelee sen mukaan, minkälaisessa vastaanotokeskuksessa hakija asuu ja sisältyykö hänen majoitukseensa ruoka. Hollannissa turvapaikanhakijalle ei anneta lainkaan toimeentulotukea, mutta hakija saa ilmaisen ruokapalvelun. Ruotsissa ja Tanskassa turvapaikanhakijalle annettava toimeentulotuki on huomattavasti Suomen maksamaa pienempi. Tukien maksaminen, lisätukien määrä ym. riippuvat kuitenkin hyvin monista seikoista, eikä vertailu siten ole mahdollista pelkkien lukujen valossa. Lisäksi vuonna 2009 Suomi oli Ruotsiin verrattuna houkuttelevampi kohdevaltio edullisen valuuttakurssimuutoksen vuoksi.

Yksi mahdollinen turvapaikanhakijoiden määrään vaikuttava tekijä on ikätutkimuksen käyttö. Oikeuslääketieteellisen ikäarvion avulla pyritään osoittamaan alaikäisistä hakijoista ne hakijat, jotka ovat selvästi täysi-ikäisiä. Ilman huoltajaa olevien alaikäisten turvapaikanhakijoiden määrän pysyminen korkealla on kasvattanut myös lääketieteellisten ikäarvioiden tarvetta iän selvittämiseksi. Alaikäisille turvapaikanhakijoille taataan turvapaikkamenettelyssä erityisiä oikeuksia ja etuja, joten ikäkysymys liittyy kiinteimmin ilman huoltajaa tuleviin alaikäisiin turvapaikanhakijoihin. Hakemuksen käsittelyjen yhteydessä saattaa tulla ilmi selviä viitteitä siitä, että jotkut alaikäisiksi ilmoittautuneista hakijoista ovatkin täysi-ikäisiä. Tietoa saadaan sekä oikeuslääketieteellisen ikäarvion että muista jäsenvaltioista tulleen tiedon perusteella. Voidaan olettaa, että tällöin henkilöillä on tarkoitus hyödyntää turvapaikkaprosessia väärin perustein esiintyen alaikäisinä ja sitä kautta saatuaan myönteisen turvapaikkapäätöksen heillä olisi oikeus alaikäisenä hakea ja mahdollisesti saada perheenjäseniään Suomeen. Turvapaikkamenettelyssä tulee aina ottaa huomioon myös lapsen etu. Lapsen edun ei voida katsoa olevan, että hän esimerkiksi joutuu majoittumaan samassa majoituspaikassa, jossa majoitetaan täysi-ikäisiä henkilöitä.

Kansainvälisen suojelun perusteella oleskelulupaa hakevan henkilöllisyys, matkareitti ja maahantulo selvitetään. Henkilöllisyyden selvittämiseen liittyy oleellisesti myös mahdollisuus tehdä kielitesti hakijalle. Kielianalyysien avulla pyritään selvittämään turvapaikanhakijan kielellinen identiteetti ja sitä kautta hänen kotiseutunsa. Hakijan kotiseudun selvittäminen liittyy siten kokonaisvaltaisempaan arvioon hakijan kansainvälisen suojelun tarpeesta. Sekä lääketieteellisten ikätutkimusten että kielianalyysien teettämisellä on vaikutuksensa myös hakijamääriin. Molempia menetelmiä on käytetty vuonna 2009 osana turvapaikkaprosessia, ja varsinkin loppuvuonna kielianalyysien tekeminen lisääntyi. Vuonna 2010 näiden menetelmien käyttöä edelleen tehostetaan ja lisätään.

Sisäasianministeriön turvapaikkaselvityksen pohjalta sisäasianministeriö valmisteli ulkomaalaislain muutosehdotuksen. Hallituksen esityksessä (HE 240/2009 vp), joka

annettiin eduskunnalle 13.11.2009, on ehdotettu muutoksia mm. turvapaikanhakijan työnteko-oikeuteen sekä perheen yhdistämiseen. Lisäksi lakiin ehdotettiin säännöksiä iän selvittämisestä oikeuslääketieteellisin tutkimuksin. Ulkomaalaislain muutoksella saattaa toteutuessaan olla vaikutusta myös turvapaikanhakijoiden määrään.

On oletettavaa, että irakilais- ja somalialaisten turvapaikanhakijoiden määrä pysyy melko korkeana Suomessa. Syinä ovat luonnollisesti maiden turvallisuustilanteet, huolimatta Irakin hieman myönteisemmästä kehityksestä. Suomessa on lisäksi suurehko irakilais- ja somalialaisyhteisöt. Afganistanilaishakijoiden määrä kasvoi viime vuonna 81 prosenttia. Afganistanin osalta voi todeta, että ratkaisukäytännöt ovat pääpiirteissään samansuuntaisia Pohjoismaissa. Kansainvälistä suojelua annetaan pääasiassa yksilöllisten syiden perusteella, mutta myös aseellisen selkkauksen perusteella tietyiltä alueilta tulleille afganistanilaisille turvapaikanhakijoille. Virasto on päivittämässä omaa Afganistan-linjaustaan keväällä 2010. Tilanteeseen vaikuttanee tulevaisuudessa myös hallituksen vaatimus valmistella palautussopimukset Afganistanin ja Irakin kanssa, jota myös yllä mainitussa selvityksessä suositeltiin.

Helmikuussa 2010 tulleen tiedon⁸ perusteella Ruotsissa on Somaliasta tulleiden turvapaikanhakijoiden määrä lisääntynyt huomattavasti, mikä vaikuttanee myös Suomeen suuntautuvaan hakijamäärään. Lisäksi Ruotsissa tutkitaan parhaillaan turvallisuustilannetta mm. Kongossa, Angolassa, Sudanissa sekä Pohjois-Kaukasuksella. Tilanne saattaa näissä maissa olla kääntymässä huonompaan suuntaan, jolloin hakijamäärät kyseisistä maista lisääntyvät myös Suomessa.

Maahanmuuttovirastolle kohdennettiin vuonna 2009 lisätalousarvioissa lisäresursseja turvapaikkapäätöksentekoon. Turvapaikkayksikköön rekrytoitiin uusia henkilöitä. Saadut lisäresurssit tehostavat yksikön päätöksentekoa. Resurssien lisäys turvapaikkapäätöksentekoon alkaa näkyä täysimääräisesti vuoden 2010 aikana, jolloin voidaan arvioida, että päätöksiä tehdään 6 000. Käsittelyaikojen lyhentyminen tehostuneen päätöksenteon seurauksena saattaa näkyä myös joidenkin hakijaryhmien määrien vähenemisenä.

Lähde: Ulkomaalaisrekisteri

⁸ Svenska Dagbladet, 22.2.2010.